

Ганна Миколаївна Зайкіна

Науково-дослідний інститут
державного будівництва та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України
Харків, Україна
<https://orcid.org/0009-0007-7141-1391>

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО ПІДГРУНТЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Анотація. У статті здійснено комплексний хронологічний та нормативно-правовий аналіз процесу цифровізації органів прокуратури та правоохоронних органів України за період з 1998 по 2025 роки. Дослідження ґрунтується на вивченні еволюції правового регулювання та інституційних змін, що дозволило виокремити п'ять ключових етапів трансформації. Від закладення основ державної інформатизації через закони про Національну програму інформатизації та електронні документи, формування міжвідомчих цифрових реєстрів (зокрема ЄРДР) до створення сучасних інтегрованих систем на кшталт UnityBase в прокуратурі та iCase в антикорупційних органах. Особливу увагу приділено впливу цифровізації на адміністративно-правовий статус правоохоронних органів. Доведено, що правове оформлення електронних інструментів мало не лише технічний, а й глибокий інституційний характер, перетворюючи прокуратуру та інші органи на повноцінні суб'єкти електронного адміністрування. Це сприяло посиленню міжвідомчої координації, встановленню нових процедур контролю, підвітності та доступу до публічної інформації, а також формуванню нових стандартів професійної діяльності. Проаналізовано розвиток галузевих систем МВС, включаючи створення Єдиної системи інформаційного забезпечення (ЄСІЗ ОВС), а також новітні державні ініціативи періоду 2020–2025 років, такі як інтеграція з порталом «Дія» та впровадження штучного інтелекту в аналітичну роботу. Окремо розглянуто питання кібербезпеки та захисту даних у контексті євроінтеграційних вимог. Робота розкриває взаємозв'язок між технологічними інноваціями, адміністративно-правовими змінами та суспільними викликами, зокрема в умовах режиму воєнного стану. Підкреслено стратегічне значення цифровізації для документування воєнних злочинів, забезпечення національної безпеки та відбудови країни. Стаття має підґрунтя для дослідження адміністративно-правових аспектів цифровізації публічної влади в Україні та може бути використана для подальших дослідницьких робіт і практичного вдосконалення діяльності правоохоронних органів.

Ключові слова: цифровізація; правоохоронні органи; прокуратура; адміністративне право; електронне адміністрування; ЄРДР; інформаційні системи; кібербезпека; євроінтеграція.

Hanna M. Zaikina

Scientific Research Institute of State Building and Local Government of the
National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0007-7141-1391>

FORMING THE LEGAL BASIS FOR THE DIGITALIZATION OF THE ACTIVITIES OF THE PROSECUTOR'S OFFICE AND LAW ENFORCEMENT AGENCIES OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF ADMINISTRATIVE LAW

Abstract. *The article provides a comprehensive chronological and regulatory analysis of the digitization process of the prosecution and law enforcement agencies of Ukraine for the period from 1998 to 2025. The study is based on an examination of the evolution of legal regulation and institutional changes, which made it possible to identify five key stages of transformation. From laying the foundations for state informatization through laws on the National Informatization Program and electronic documents, the formation of interdepartmental digital registries (in particular, the Unified Register of Pre-trial Investigations), to the creation of modern integrated systems such as Unity Base in the prosecutor's office and iCase in anti-corruption agencies. Particular attention is paid to the impact of digitalization on the administrative and legal status of law enforcement agencies. It has been proven that the legal formalization of electronic tools was not only technical but also deeply institutional in nature, transforming the prosecutor's office and other agencies into full-fledged subjects of electronic administration. This contributed to the strengthening of interagency coordination, the establishment of new procedures for control, accountability, and access to public information, as well as the formation of new standards of professional activity. The development of sectoral systems of the Ministry of Internal Affairs, including the creation of a Unified Information Support System (UISS OVS), as well as the latest government initiatives for the period 2020–2025, such as integration with the «Дія» portal and the introduction of artificial intelligence into analytical work, are analyzed. The issues of cybersecurity and data protection in the context of European integration requirements are considered separately. The paper reveals the interconnection between technological innovations, administrative and legal changes, and social challenges, particularly in the context of martial law. It emphasizes the strategic importance of digitalization for documenting war crimes, ensuring national security, and rebuilding the country. The article provides a basis for researching the administrative and legal aspects of the digitization of public authorities in Ukraine and can be used for further research and practical improvement of law enforcement activities.*

Keywords: *digitization; law enforcement agencies; prosecutor's office; administrative law; electronic administration; Unified Register of Pre-trial Investigations; information systems; cyber security; European integration.*

ВСТУП

Об'єктивні реалії сьогодення не залишають сумнівів, що цифровізація роботи правоохоронців є не лише технологічною інновацією, а глибоким соціально-пра-

вовим процесом, який суттєво змінює структуру, функції та методи діяльності. Цифрові технології: електронний документообіг, аналітичні системи, бази даних, штучний інтелект – стають невід’ємною складовою діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів, що викликає потребу в оновленні адміністративно-правового регулювання цих процесів.

Цифровізація правоохоронного сектору як частини публічного, є однією з ключових вимог Європейського Союзу в рамках переговорів про вступ. Це безпосередньо стосується імплементації стандартів європейського правосуддя (наприклад, електронного судочинства). Україна як діючий кандидат в члени ЄС зобов’язана мати сучасну, технологічно оснащену систему протидії кіберзагрозам, що неможливо без цифрової трансформації всіх ланок правоохоронної системи. Боротьба з хакерськими атаками, що набувають усе більшого масштабу, шантажем (*ransomware*), махінаціями в *darknet* більше неможлива тільки аналоговими методами, потрібні технологічні інструменти, здатні на потужну та еквівалентну відповідь. Виявлення фінансових порушень потребує глибокого аналізу великих масивів даних (*Big Data*) та профільно орієнтоване програмне забезпечення.

В умовах повномасштабної війни швидкість обміну розвідувальними даними, інформацією про диверсійні групи, координація між різними силовими відомствами (СБУ, поліція, прокуратура, війська) є без перебільшення питанням життя та смерті. А отже, цифрові платформи, побудовані по типу єдиного реєстру, – це не просто технологічна складова, а в прямому сенсі інструмент виживання. Масові злочини Росії вимагають фіксації й аналізу гігантських масивів доказів (фото, відео, супутникові знімки, свідчення). Без спеціалізованих цифрових систем їх зберігання, каталогізація та аналіз для Міжнародного кримінального суду неможливі. Україну чекають мільйони справ, пов’язаних із воєнними злочинами, відшкодуванням шкоди, корупцією при відбудові. Тільки цифровізована, швидка система правосуддя зможе впоратися з таким навантаженням і забезпечити прозорість, своєчасність та справедливість винесених рішень.

Проблематика організації діяльності органів прокуратури та її адміністративно-правового забезпечення була предметом наукових досліджень низки вітчизняних учених, зокрема О. Баганця, П. Богуцького, Ю. Боброва, В. Вдовитченка, І. Дороніна, О. Зархіна, О. Котляренка, О. Лоцихіна, А. Матіоса, І. Тенюха, А. Шошури та ін. У своїх роботах науковці розкрили інституційні, організаційні й правові аспекти функціонування прокуратури, а також окремі питання модернізації та цифровізації її діяльності в умовах суспільних трансформацій. Водночас загальні теоретико-правові засади реалізації правоохоронної функції держави, включно з адміністративно-правовими механізмами її забезпечення, висвітлено в працях В. Авер’янова, О. Андрійко, О. Бандурки, В. Бевзенка, А. Берлача, Ю. Битяка, З. Гладуна, І. Гриценка, Є. Додіної, Р. Калюжного, Т. Коломосьць, В. Колпакова, М. Коваліва, О. Кузьменко, В. Курила, Р. Мельника, В. Настюка, Н. Оніщенко, В. Ортинського, О. Остапенка, В. Середи, М. Тищенка, В. Цветкова, Я. Шевченка, Д. Швеця та інших дослідників. Сучасний етап цифрової трансформації

публічного управління актуалізує необхідність комплексного наукового осмислення впровадження ІТ технологій у діяльність прокуратури та правоохоронних органів. Попри наявність значного масиву досліджень, питання формування цілісного адміністративно-правового бекграунду цифровізації правоохоронної сфери потребує подальшого системного аналізу

1. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, що забезпечують системний аналіз процесів цифровізації діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів України, а також нормативно-правового забезпечення відповідних трансформацій. Методологічний підхід дослідження сформовано з урахуванням міждисциплінарного характеру цифрової трансформації публічного управління, що передбачає поєднання інструментарію адміністративного права, інформаційного права, теорії державного управління та сучасних концепцій цифрового врядування.

В основу дослідження покладено принципи системності, історизму, наукової об'єктивності й комплексності, що дозволило розглядати цифровізацію правоохоронної діяльності не лише як технологічний процес, а як складну адміністративно-правову трансформацію інституцій публічної влади. Це забезпечило можливість простежити еволюцію нормативно-правового регулювання цифровізації – від початкових етапів інформатизації до сучасної моделі електронного адміністрування та міжвідомчої цифрової взаємодії.

У процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів. Діалектичний метод застосовувався для аналізу розвитку цифровізації правоохоронної системи в динаміці з урахуванням впливу соціально-політичних, безпекових і технологічних чинників. Історико-правовий метод дозволив простежити генезу нормативно-правового забезпечення цифровізації правоохоронної діяльності, виявити етапність її становлення та закономірності розвитку. Системно-структурний метод забезпечив аналіз взаємозв'язків між елементами цифрової інфраструктури правоохоронних органів, нормативними актами й інституційними механізмами їх реалізації. Формально-юридичний метод став базовим для дослідження змісту нормативно-правових актів, що регламентують цифровізацію діяльності органів прокуратури, правоохоронних органів та інших суб'єктів публічної адміністрації. Його використання дозволило здійснити доктринальний аналіз правових норм, визначити їх системні зв'язки, юридичну природу та практичні наслідки застосування. Методи аналізу та синтезу застосовувалися для узагальнення наукових підходів, нормативного матеріалу та практичних аспектів функціонування цифрових систем у правоохоронній діяльності. Аналітико-прогностичний метод використовувався для визначення перспектив розвитку цифровізації, оцінки її впливу на ефективність правоохоронної діяльності та формулювання пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання.

Дослідження проводилося поетапно. На підготовчому етапі здійснювався аналіз наукової літератури, нормативно-правових актів та аналітичних матеріалів, що дозволило сформувати концептуальні засади дослідження. Аналітичний етап передбачав систематизацію правових джерел, їх порівняльно-правовий та структурно-функціональний аналіз, а також визначення ключових тенденцій цифровізації правоохоронної сфери. На завершальному етапі сформульовано узагальнюючі висновки та наукові положення.

Застосування комплексної методології дозволило забезпечити наукову обґрунтованість отриманих результатів, їх теоретичну узагальненість та практичну релевантність у контексті сучасних процесів цифровізації публічного управління та правоохоронної діяльності.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Наша країна вже має суттєве підґрунтя в зазначеній сфері, адже пройшла довгий шлях до того, щоб ІТ-сектор стала невід'ємною складовою діяльності як органів публічної влади в цілому, так і правоохоронних органів та органів прокуратури зокрема. Умовно цей шлях, на наш погляд, можна поділити на 5 періодів (етапів), кожен із яких став запорукою для синергетичного ефекту для наступних.

2.1. Початковий етап цифровізації (1998–2003): становлення нормативних засад
Перший етап цифровізації правоохоронної системи України охоплює період формування базової інформаційної інфраструктури держави та закладання первинних правових норм, які визначили архітектуру майбутніх електронних сервісів у сфері публічного управління. Його початок безпосередньо пов'язаний із прийняттям Закону України «Про Національну програму інформатизації» (04.02.1998) [7], який став фундаментальним нормативним актом, що окреслив концептуальні засади формування єдиної інформаційної екосистеми органів державної влади. Цей Закон, який протягом понад двох десятиліть визначав рамки державної політики в сфері інформатизації, мав не лише технологічне, а й організаційно-правове значення, формалізуючи інформаційну функцію держави як окрему сферу адміністративної діяльності.

Закон 1998 року визначав інформацію як комплекс організаційних, правових, наукових та технічних заходів, спрямованих на створення умов для повного використання інформації в усіх сферах суспільного життя. З точки зору адміністративного права, він започаткував новий вид державної діяльності – «інформаційне управління», що включало формування, обробку та використання інформаційних ресурсів для реалізації функцій публічного адміністрування. Таким чином, уперше в українському законодавстві було офіційно закріплено ідею використання інформаційних систем як інструменту ефективного управління, що в перспективі створило правові передумови для розвитку цифрових адміністративних процесів у правоохоронній сфері.

Важливим аспектом цього етапу була інституційна інтеграція органів безпеки та правопорядку в процес інформатизації. Зокрема, органи прокуратури, Міністерство внутрішніх справ (МВС), Служба безпеки України (СБУ) та судові установи були включені до переліку державних замовників Програми інформатизації. У межах програми розпочалася системна комп'ютеризація діловодства, архівів та управлінських процесів, що дозволило закласти основу для автоматизації обліку документів і даних. МВС упровадило перші бази даних обліку злочинів та правопорушників, що пізніше стали ядром автоматизованих інформаційно-пошукових систем. У Генеральній прокуратурі були започатковані проекти зі створення систем профільного аналітичного обліку, що дозволяло поєднати статистичну й аналітичну інформацію для планування превентивних заходів і підвищення ефективності прокурорської діяльності.

Наукове обґрунтування значення цього періоду полягає в тому, що інформаційне управління вперше розглядалося як стратегічний ресурс державного управління, а не лише як технологічна інновація. Формування електронних баз даних та об'єднання їх у централізовані системи створили умови для наступного етапу цифровізації – електронного документообігу, інтеграції міжвідомчих інформаційних ресурсів та розробки електронних реєстрів правопорушень. На практиці це означало, що інформаційні ресурси перестали бути допоміжним інструментом і стали активним механізмом реалізації функцій публічного адміністрування, підвищуючи оперативність прийняття управлінських рішень і зменшуючи ризики інформаційної асиметрії між державними органами.

Таким чином, перший етап цифровізації правоохоронної системи України характеризується двома ключовими напрямками:

- 1) правовим закріпленням інформаційної функції держави, що створило юридичне підґрунтя для наступної цифрової трансформації;
- 2) інституційним упровадженням інформаційних технологій у діяльність органів безпеки та правопорядку, що дало поштовх формуванню централізованих і взаємопов'язаних інформаційних систем.

Закладені в 1998–2000-х роках підвалини стали фундаментом для подальших етапів цифровізації, зокрема для переходу до електронного документообігу, міжвідомчої інтеграції баз даних та створення комплексних електронних реєстрів правопорушень. Цей період доводить, що ефективна цифровізація правоохоронної сфери потребує не лише технічних рішень, а й системного правового й організаційного забезпечення, що забезпечує сталу трансформацію адміністративних процесів у цифровому середовищі.

2.2. Інституційна модернізація (2003–2008): електронне урядування та реформування адміністрації

Другий етап цифровізації правоохоронної системи України охоплює період інституційного становлення електронного урядування та формування адміністративно-правових механізмів використання інформаційно-комунікаційних технологій

у діяльності органів публічної влади. На відміну від попереднього етапу, який характеризувався переважно формуванням базових засад інформатизації, у 2003–2008 роках відбувається поступовий перехід до системного впровадження електронних управлінських інструментів та інтеграції інформаційних ресурсів державних органів.

Ключовим нормативним імпульсом цього періоду стала постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд»», яка заклала організаційно-правові засади розвитку електронного врядування в Україні. Її значення для правоохоронної сфери полягало у визначенні необхідності інтеграції відомчих інформаційних систем у загальнодержавний цифровий простір, що сприяло підвищенню ефективності міжвідомчої взаємодії, оперативності управлінських рішень та стандартизації інформаційного обміну.

Суттєвим елементом адміністративно-правової трансформації стало прийняття Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003), який фактично легалізував електронний документ як повноцінний юридично значущий інструмент управлінської діяльності. У науковому вимірі цей нормативний акт можна розглядати як концептуальний перехід від політики інформатизації до політики цифрової трансформації державного управління. Закон створив правові передумови для впровадження електронного документообігу в правоохоронних органах, автоматизації управлінських процесів та формування електронних інформаційних ресурсів кримінально-правового характеру.

Практична реалізація положень зазначеного Закону сприяла розвитку відомчих інформаційних систем у Міністерстві внутрішніх справ, органах прокуратури та інших правоохоронних структурах. Зокрема, наказ МВС України № 865 від 28.07.2003 щодо створення єдиної системи інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ започаткував інтеграцію різнорідних інформаційних масивів у єдине аналітичне середовище. Це стало важливим кроком до переходу від фрагментарного обліку інформації до комплексних інформаційно-аналітичних систем управління правоохоронною діяльністю.

Подальший розвиток нормативно-правової бази цифровізації відбувався у 2005–2008 роках, коли було сформовано стратегічні орієнтири впровадження новітніх інформаційних технологій у діяльність державних органів. Указ Президента України від 20.10.2005 № 1497/2005 визначив пріоритетність електронного документообігу, створення внутрішніх баз даних та розвитку інформаційної інфраструктури органів влади. Для правоохоронних органів це означало інституціалізацію електронних архівів, розвиток криміналістичних інформаційних систем та поступове впровадження електронних механізмів адміністративного контролю.

Із наукової точки зору цей етап характеризується трансформацією інформаційних технологій із допоміжного інструменту в ключовий елемент адміністративно-правового механізму публічного управління. Електронні інформаційні системи починають виконувати не лише функції обліку чи зберігання даних, а й

стають засобом реалізації управлінських повноважень, аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів та контролю за виконанням адміністративних процедур.

Водночас формування електронного урядування супроводжувалося необхідністю забезпечення інформаційної безпеки та захисту службових даних. Відповідні вимоги нормативних актів цього періоду фактично заклали підґрунтя майбутніх правових механізмів кібербезпеки в правоохоронній сфері, що в подальшому набуло особливої актуальності в умовах зростання кіберзагроз та розвитку цифрових технологій.

Отже, другий етап цифровізації правоохоронної системи України характеризується:

- 1) правовою інституціоналізацією електронного урядування й електронного документообігу як повноцінних інструментів адміністративної діяльності;
- 2) формуванням інтегрованої інформаційно-аналітичної інфраструктури правоохоронних органів;

Таким чином, період 2003–2008 років став етапом переходу від концептуальної інформатизації до інституційно оформленої цифрової трансформації правоохоронної сфери. Саме в цей час сформувалися адміністративно-правові передумови подальшої інтеграції електронних реєстрів, розвитку міжвідомчої інформаційної взаємодії та створення комплексних цифрових систем, що визначили наступний етап еволюції електронного адміністрування в Україні.

2.3. Етап цифрової трансформації (2008–2014): публічна електронна взаємодія
Прийняття в 2011 році Закону України «Про доступ до публічної інформації» [2] започаткувало нову фазу відкритості адміністративних процедур у державному управлінні, включно із сектором безпеки та правопорядку. Незважаючи на те, що Закон спершу сприймався як загальний акт, спрямований на підвищення прозорості влади, його вплив на адміністративне право та функціонування правоохоронних органів був принциповим. До 2011 року значна частина інформації про діяльність державних органів, у тому числі МВС, прокуратури та СБУ, розглядалася як службова й обмежено доступна для громадськості. Закон формально змінив цей підхід, визначивши публічною інформацією, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень. Ця зміна мала наслідком переформатування ролі державних органів у сфері інформаційних відносин: вони стали розпорядниками, а не власниками інформації, що стало ключовим кроком у розвитку електронного адміністрування.

Цей нормативний акт створив правове підґрунтя для подальшої цифровізації, зокрема для впровадження відкритих електронних сервісів у сфері безпеки. Прикладом стала діяльність порталу МВС, де було створено розділ «Особи, які перебувають від органів влади» [18]. Хоча на той час функціонування цього розділу базувалося на витягах із відомчих баз даних і не являло собою окрему інформаційну систему, він демонстрував початкову інтеграцію публічної інформації в циф-

ровому середовищі та наближав правоохоронну систему до стандартів відкритого управління.

Знаковим етапом розвитку цифрової інтеграції стала реалізація Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), започаткованого наказом Генерального прокурора України від 17.08.2012 № 69 [15]. Його значення полягає не лише в технічній, а й інституційній площині: ЄРДР став першим системним актом трансформації прокуратури в суб'єкт електронного адміністрування. Реєстр об'єднав прокуратуру, МВС та СБУ в єдине цифрове середовище, створивши перший приклад міжвідомчої цифрової інтеграції в Україні. Це дозволило синхронізувати інформаційні потоки, підвищити оперативність прийняття управлінських рішень та сприяти координації між різними відомствами. Поступові зміни правового регулювання функціонування ЄРДР у наступні роки свідчать про динамічну кореляцію нормативних актів із практичними викликами правоохоронної діяльності, що забезпечує адаптивність електронних систем до реальних потреб органів влади.

З наукової точки зору цей етап характеризується трансформацією адміністративно-правового середовища, де цифрові інструменти стають не лише технічними засобами обліку та пошуку інформації, а й механізмом реалізації публічних повноважень. Підвищення відкритості інформації створює передумови для ефективного громадського контролю, проте повноцінні механізми відповідальності та контролю за цифровою діяльністю залишалися фрагментарними. Науковий аналіз цього явища дозволяє виділити два ключові процеси:

1) правове закріплення електронного адміністрування та публічної доступності інформації;

2) міжвідомча інтеграція інформаційних ресурсів, яка заклала фундамент для формування комплексних електронних систем, що поєднують аналітичні, управлінські та контрольні функції у єдиному цифровому просторі.

Таким чином, третій етап цифровізації правоохоронної системи демонструє перехід від ізольованих відомчих ініціатив до системної міжвідомчої взаємодії, що закріплюється не лише технічно, але й нормативно. Це дозволило створити правове та організаційне підґрунтя для наступних етапів цифровізації, зокрема для розвитку електронних реєстрів, аналітичних платформ та інтегрованих сервісів для протидії злочинності.

2.4. Етап проєвропейського вектору (2014–2020): правова та цифрова гармонізація

Період 2014–2020 років став якісно новим етапом цифровізації діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів України, що характеризувався системною трансформацією державного управління в умовах євроінтеграційних процесів, реформування сектору безпеки та модернізації публічної адміністрації. На відміну від попередніх етапів, коли цифровізація мала переважно інструментальний або організаційно-технологічний характер, у цей період вона набуває стратегіч-

ного значення як складова державної політики реформ та гармонізації національного законодавства зі стандартами Європейського Союзу.

Суттєвим кроком у напрямі відкритості публічного управління стало започаткування в 2014 році Єдиного державного вебпорталу відкритих даних [17], що започаткував системну практику оприлюднення адміністративної інформації органами влади, включно з правоохоронними структурами. Це сприяло підвищенню прозорості їх діяльності, розвитку механізмів громадського контролю та формуванню нових стандартів інформаційної взаємодії між державою та суспільством.

Подальший розвиток адміністративно-правового забезпечення цифровізації пов'язаний із реформою правоохоронної системи та створенням нових інституційних моделей управління. Зокрема, Закон України «Про Національну поліцію» (2015) [5] нормативно закріпив можливість формування та використання інформаційних ресурсів, ведення баз даних і застосування інформаційно-аналітичних систем у правоохоронній діяльності. Це сприяло переходу до більш структурованої цифрової інфраструктури сектору безпеки та правопорядку.

Важливим нормативним імпульсом цифрової трансформації стало ухвалення Стратегії реформування державного управління до 2021 року [14], де електронне урядування визначено одним із ключових напрямів модернізації публічної влади. Реалізація цієї Стратегії супроводжувалася створенням Міністерства цифрової трансформації України та формуванням централізованої державної політики цифровізації, що охопила й правоохоронний сектор.

Прийняття Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (2017) [3] забезпечило юридичну визначеність використання електронного підпису та цифрових засобів ідентифікації, що суттєво розширило можливості електронного документообігу, дистанційної взаємодії органів влади та реалізації процесуальних повноважень у цифровому середовищі.

Паралельно відбувалося формування галузевих інформаційних систем. Зокрема, у 2018 році затверджено концепцію Єдиної інформаційної системи МВС [12], що визначила засади створення інтегрованої автоматизованої платформи інформаційного забезпечення правоохоронної діяльності. У цей же період розпочато впровадження сучасних електронних систем документообігу в органах прокуратури, зокрема на платформі UnityBase, що дозволило оптимізувати управлінські процедури, посилити контроль за процесуальними рішеннями та забезпечити ефективніший інформаційний обмін між структурними підрозділами. Крім того, актуалізовано нормативне регулювання функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань у редакції 2020 року [16].

Загалом цей етап позначився переходом від окремих цифрових ініціатив до системної державної цифрової політики, де правоохоронна сфера розглядалася як стратегічний сегмент цифрової трансформації. Інтеграція державних сервісів із цифровими платформами, розвиток відкритих даних, упровадження електронних довірчих послуг та гармонізація нормативної бази зі стандартами ЄС сформували нову модель електронного адміністрування в секторі безпеки та правопорядку.

Таким чином, четвертий етап цифровізації правоохоронної системи України характеризується двома ключовими напрямками:

- 1) гармонізацією адміністративно-правового регулювання цифровізації з європейськими стандартами публічного управління;
- 2) інституційною інтеграцією цифрових технологій у систему публічного управління правоохоронного сектору.

Отже, період 2014–2020 рр. став етапом системної цифрової модернізації правоохоронної сфери, коли цифровізація трансформувалася з технологічного інструменту в стратегічний елемент реформування державного управління та євроінтеграційного розвитку України.

2.5. Етап інтеграції та кібербезпеки (2020–2025): синергія права та технологій
Запровадження в 2021 році інформаційно-аналітичної системи iCase в діяльність Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) стало важливим етапом подальшої цифровізації системи кримінальної юстиції України. Підготовчий етап реалізації цього проєкту було започатковано в 2018 році в межах Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу в Україні (EUACI), якою проведено оцінку технічної й організаційної доцільності створення відповідної інформаційної платформи. У 2019 році розпочалася безпосередня розробка програмного забезпечення, а у 2020 році систему передано на баланс НАБУ та впроваджено у форматі пілотного проєкту. Вже наприкінці 2021 року в системі iCase було зареєстровано перші кримінальні провадження, що засвідчило її практичну інтеграцію в діяльність антикорупційних органів.

Системна цифровізація правоохоронної сфери в зазначений період супроводжувалася також формуванням нормативно-організаційних передумов використання технологій штучного інтелекту в аналітичній діяльності правоохоронних органів, а також активізацією міжвідомчої електронної взаємодії між Міністерством внутрішніх справ, органами прокуратури та судовою системою. Зазначені процеси створили передумови для інтеграції окремих цифрових ініціатив у цілісну інформаційну екосистему публічного управління, що сприяє підвищенню оперативності управлінських рішень та ефективності координації правоохоронної діяльності.

Сучасний етап цифрової трансформації характеризується переходом від локальних інформаційно-технологічних рішень до формування узгодженої системи цифрового врядування, що функціонує на принципах міжвідомчої сумісності інформаційних ресурсів, кібербезпеки, прозорості та підзвітності. У цьому контексті державна політика еволюціонувала від фрагментарних заходів інформатизації до комплексного впровадження цифрових технологій у діяльність правоохоронних органів. Відповідно трансформувалося й правове регулювання: від загальних норм щодо інформатизації до спеціалізованих нормативних актів,

які деталізують порядок обігу електронних документів, використання інформаційних систем та застосування цифрових технологій у кримінально-правовій діяльності.

Упровадження таких інформаційних систем, як Єдиний реєстр досудових розслідувань, електронна система документообігу прокуратури UnityBase та інформаційно-аналітична система iCase, сприяло формуванню правоохоронних органів як повноцінних суб'єктів електронного адміністрування. Це забезпечило підвищення ефективності управлінських процесів, рівня прозорості діяльності та підзвітності публічної адміністрації. Водночас зберігаються актуальні виклики, пов'язані із забезпеченням кібербезпеки, захистом персональних даних та подоланням міжвідомчих бар'єрів у сфері інформаційної взаємодії, що потребує подальшого вдосконалення адміністративно-правових механізмів цифрового врядування.

Таким чином, п'ятий етап цифровізації правоохоронної системи України характеризується двома ключовими напрямками:

- 1) переходом до зрілої моделі цифрового врядування у правоохоронній сфері;
- 2) посиленням адміністративно-правових механізмів кібербезпеки, захисту персональних даних та інформаційної стійкості державних інституцій.

Подальший розвиток цифровізації діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів України доцільно розглядати як системний етап інституційної модернізації публічного управління, що передбачає формування цілісної цифрової інфраструктури правоохоронної сфери, заснованої на принципах міжвідомчої сумісності інформаційних ресурсів, технологічної нейтральності правового регулювання та належного балансу між ефективністю правозастосування і гарантіями прав людини. У цьому контексті актуалізується необхідність подальшого нормативного врегулювання використання інформаційно-аналітичних платформ, технологій штучного інтелекту, автоматизованих систем обробки даних та цифрових доказів, що має супроводжуватися вдосконаленням механізмів адміністративно-правового контролю, забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних.

Водночас стратегічним вектором розвитку адміністративно-правового забезпечення цифровізації правоохоронної діяльності залишається послідовна гармонізація національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами цифрового врядування, електронного правосуддя, кібербезпеки та транскордонного інформаційного обміну. Така інтеграція сприятиме підвищенню інституційної спроможності правоохоронної системи, забезпеченню взаємосумісності інформаційних систем, розширенню міжнародної правової співпраці та утвердженню України як повноправного учасника європейського цифрового правового простору.

З урахуванням викладеного, перспективними напрямками подальшого розвитку доцільно визначити:

- 1) поглиблення міжвідомчої інтеграції цифрових інформаційних систем правоохоронних органів;

2) удосконалення процедур доступу до електронних доказів, посилення стандартів захисту персональних даних та підвищення прозорості алгоритмічних механізмів управління;

3) гармонізацію національного законодавства із міжнародними та європейськими стандартами цифрового врядування, електронного правосуддя та кібербезпеки;

4) адміністративно-правове регулювання використання технологій штучного інтелекту, великих даних та електронних доказів;

5) розвиток механізмів міжнародного інформаційного обміну та правової співпраці в сфері цифрової правоохоронної діяльності.

ВИСНОВКИ

Цифровізація правоохоронної системи продовжує бути стратегічним пріоритетом для України необхідним як для ефективної боротьби зі злочинністю в умовах воєнного стану, так і для успішної євроінтеграції. Водночас процес потребує додаткового кодифікаційного забезпечення процедур доступу до електронних доказів, посилення стандартів захисту персональних даних та підвищення прозорості алгоритмічних механізмів в управлінні.

Проведене дослідження засвідчує, що цифровізація діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів України є складним багаторівневим процесом інституційної трансформації, який охоплює не лише технологічну модернізацію, а й глибоку перебудову адміністративно-правових механізмів функціонування публічної влади. Аналіз еволюції нормативно-правового забезпечення цифровізації дозволив установити поступовий перехід від фрагментарних заходів інформатизації до формування цілісної системи цифрового врядування, що передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів, стандартизацію електронних процедур і розширення практик електронного адміністрування в правоохоронній сфері.

Виявлено, що правове оформлення цифрових інструментів у діяльності прокуратури та правоохоронних органів має комплексний інституційний ефект, оскільки сприяє оптимізації управлінських процесів, підвищенню оперативності прийняття рішень, зміцненню міжвідомчої координації та забезпеченню більш високого рівня прозорості й підзвітності публічної адміністрації. Водночас установлено наявність низки системних викликів, зокрема недостатньої узгодженості нормативно-правових актів, фрагментарності регулювання окремих цифрових процедур, а також потреби в удосконаленні правових механізмів захисту інформації, персональних даних і цифрових доказів у правоохоронній діяльності.

Обґрунтовано, що подальший розвиток адміністративно-правового забезпечення цифровізації правоохоронної системи має здійснюватися на засадах комплексності, технологічної нейтральності правового регулювання, міжвідомчої сумісності інформаційних систем та імплементації міжнародних і європейських стандартів цифрового врядування. Особливої актуальності набуває нормативне врегулювання використання аналітичних цифрових платформ, елементів штуч-

ного інтелекту та автоматизованих інформаційних систем у правоохоронній діяльності з урахуванням принципів правової визначеності, пропорційності та належного захисту прав людини.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у поглибленому вивченні адміністративно-правових моделей цифрової трансформації правоохоронної сфери, удосконаленні механізмів правового забезпечення кібербезпеки та інформаційної стійкості державних інституцій, а також у системному аналізі процесів гармонізації національного законодавства із європейськими стандартами електронного правосуддя, цифрового адміністрування та міжвідомчої інформаційної взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
- [2] Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
- [3] Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
- [4] Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
- [5] Про Національну поліцію : Закон України 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
- [6] Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022 № 2807-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 51. Ст. 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
- [7] Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-Р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. Ст. 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text> (втратив чинність)
- [8] Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
- [9] Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України від 15.07.2021 № 1689-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 47. Ст. 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>
- [10] Про публічні електронні реєстри : Закон України від 18.11.2021 № 1907-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 11. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20#Text>
- [11] Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій : Указ Президент України від 20.10.2005 № 1497/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005#Text>

- [12] Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів : постанова Каб. Міністрів України від 14.11.2018 № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-п>
- [13] Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» : постанова Каб. Міністрів України від 02.02.2003 № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-п#Text>
- [14] Деякі питання реформування державного управління України : розпорядження Каб. Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-р#Text>
- [15] Про Єдиний реєстр досудових розслідувань : наказ Генерал. Прокуратури від 17.08.2012 № 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0069900-12#Text> (*втратив чинність*)
- [16] Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : наказ Офісу Генерал. Прокурора від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>
- [17] Єдиний портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua>
- [18] Сайт Міністерства внутрішніх справ. URL: <https://mvs.gov.ua/activity/rozsuk/rozsuk-osib-yaki-perexovuyutsya-vid-organiv-vladi>

REFERENCES

- [1] On Electronic Documents and Electronic Document Management: Law of Ukraine (2003, May). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
- [2] On Access to Public Information: Law of Ukraine (2011, January). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
- [3] On electronic identification and electronic trust services: Law of Ukraine (2017, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
- [4] On the protection of personal data: Law of Ukraine (2010, June). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
- [5] On the National Police: Law of Ukraine (2015, July). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
- [6] On the National Informatisation Programme: Law of Ukraine (2022, December). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
- [7] On the National Informatisation Programme: Law of Ukraine (1998, February). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text>
- [8] On the fundamental principles of ensuring cybersecurity in Ukraine: Law of Ukraine (2017, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
- [9] On the specifics of providing public (electronic public) services: Law of Ukraine (2021, July). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>
- [10] On Public Electronic Registers: Law of Ukraine (2021, November). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20#Text>
- [11] On priority tasks for the implementation of the latest information technologies: Decree of the President of Ukraine (2005, October, № 1497/2005). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005#Text>
- [12] On approval of the Regulations on the unified information system of the Ministry of Internal Affairs and the list of priority electronic information resources of its entities: Reso-

- lution of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2018, November, № 1024). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-п>
- [13] On measures to create an electronic information system «Electronic Government: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2003, February). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-п#Text>
- [14] Some issues of reforming public administration in Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2016, June, № 474-p). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-п#Text>
- [15] On the Unified Register of Pre-trial Investigations: Order of the Prosecutor General's Office (2012, August, № 69) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0069900-12#Text>
- [16] On approval of the Regulations on the Unified Register of Pre-trial Investigations, the procedure for its formation and maintenance: Order of the Office of the Prosecutor General (2020, June, № 298). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>
- [17] Single portal for open data. Retrieved from <https://data.gov.ua>
- [18] Website of the Ministry of Internal Affairs. Retrieved from <https://mvs.gov.ua/activity/rozsuk/rozsuk-osib-yaki-perexovuyutsya-vid-organiv-vladi>

Ганна Миколаївна Зайкіна

Доктор юридичних наук, професор

Головний науковий співробітник

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Національної академії правових наук України

61002, вул. Чернишевська, 80, Харків, Україна

email: Anna-zaykina@ukr.net

Hanna M. Zaikina

Doctor of Law, Professor

Chief Research Fellow

Scientific Research Institute of State Building and Local Government

National Academy of Legal Sciences of Ukraine

61002, 80 Chernyshevskya St., Kharkiv, Ukraine

email: Anna-zaykina@ukr.net

Рекомендоване цитування: Зайкіна Г. М. Формування правового підґрунтя цифровізації діяльності органів прокуратури та правоохоронних органів України в контексті адміністративного права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2026. Том 33. № 1. С. 180–196. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2026-33-1-180>

Suggested Citation: Zaikina, H. M. (2026). Forming the Legal Basis for the Digitalization of the Activities of the Prosecutor's Office and Law Enforcement Agencies of Ukraine in the Context of Administrative Law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 33(1), 180–196. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2026-33-1-180>

Дата першого надходження статті до видання: 15.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.02.2026

Дата публікації (оприлюднення): 31.03.2026